Κοινωνιολογία των Εκπαιδευτικώ ν Πρακτικώ ν (ΚΕΠ14)

Άννα Τσατσαρώ νη

ECTS 4,5

Το μάθημα εστιάζεται στον κοινωνικό χαρακτήρα της επιλογής και της οργάνωσης της παιδαγωγικής γνώσης, με στόχο αφενός να αναδειχθούν οι κοινωνικές βάσεις και οι αθεματοποίητες, κοινωνικές παραδοχές των κυριότερων τύπων εκπαιδευτικής πρακτικής, αφετέρου δε να κατανοηθεί η λειτουργία των θεσμών και φορέων του συμβολικού ελέγχου, σημαντικότερος από τους οποίους είναι η εκπαίδευση.

Για τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών πρακτικών μελετάται η θεωρία των παιδαγωγικών κωδίκων (Basil Bernstein), σύμφωνα με την οποία οι εκπαιδευτικές πρακτικές αποτελούν μηχανισμούς κοινωνικού και συμβολικού ελέγχου, μέσω των οποίων επιτελείται η πολιτισμική αναπαραγωγή και ρυθμίζονται οι συνειδήσεις των παιδαγωγικών υποκειμένων.

Το μάθημα αναπτύσσεται σε τρία μέρη:

Στο πρώτο μέρος γίνεται σύντομη αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του τομέα έρευνας που αναφέρεται στην κοινωνιολογική προσέγγιση της εκπαιδευτικής γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών. Στο δεύτερο μέρος αναλύονται τρεις βασικές μελέτες του Bernstein, οι οποίες περιλαμβάνουν το βασικό εννοιολογικό πλαίσιο της θεωρίας του. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται ορισμένες πρόσφατες εμπειρικές μελέτες, οι οποίες αξιοποιούν τη θεωρία στην κοινωνιολογική ανάλυση των αλλαγών στη συγκρότηση και οργάνωση της γνώσης, και στις πρακτικές μετάδοσης, πρόσκτησης και αξιολόγησής της.

Τέλος, με αναφορά στις επιδράσεις που άσκησαν στην επιστήμη της κοινωνιολογίας τα ρεύματα του δομισμού και του μετα-δομισμού, επιδιώκεται μια σύντομη αποτίμηση της θεωρίας των παιδαγωγικών κωδίκων, υπό το φως και των πρόσφατων τάσεων για συνεχείς εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και μάλιστα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στόχοι:

Οι στόχοι του μαθήματος είναι:

- Η κατανόηση της εξέλιξης και της διαμόρφωσης του διακριτού πεδίου της κοινωνιολογίας της εκπαιδευτικής γνώσης, της θέσης που κατέχει στο χώρο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, και της ιδιαίτερης προβληματικής που διαμόρφωσε στην εξέλιξή του για την προσέγγιση της εκπαίδευσης και την κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης.
- Η εξοικείωση των φοιτητών/-ριών με τη θεωρία των παιδαγωγικών κωδίκων και η αναγνώριση της ιδιαίτερης συμβολής της στην κοινωνιολογική μελέτη της εκπαιδευτικής γνώσης και των εκπαιδευτικών πρακτικών.
- Η κατανόηση των βασικών εννοιών και των αναλυτικών εργαλείων της θεωρίας των παιδαγωγικών κωδίκων για την συστηματική περιγραφή προγραμμάτων σπουδών, παιδαγωγικών πρακτικών και μορφών αξιολόγησης, μέσα από την ανάδειξη των αρχών οργάνωσής τους.
- Η εφαρμογή της θεωρίας για την κατανόηση των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν διαφορετικοί τρόποι οργάνωσης, μετάδοσης και αξιολόγησης της γνώσης.

Προσδοκώ μενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο/η φοιτητής-ρια θα είναι σε θέση να:

- Γνωρίζει τη βασική θεωρία, τις θεωρητικές έννοιες, και την προβληματική που εξελικτικά διαμόρφωσε την κοινωνιολογία της εκπαιδευτικής γνώσης σε ένα διακριτό πεδίο θεωρίας και έρευνας.
- Κατανοεί τη σημασία της κοινωνιολογικής οπτικής στην προσέγγιση της γνώσης.
- Αντιλαμβάνεται τον κοινωνιολογικό ισχυρισμό ότι η γνώση αποτελεί κοινωνική κατασκευή.
- Αναγνωρίζει τις αρχές οργάνωσης διαφορετικών μορφών εκπαιδευτικής πρακτικής και να κατανοεί τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν αφενός στην αναπαραγωγή των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και αφετέρου στην κοινωνική ρύθμιση των παιδαγωγικών υποκειμένων.
- Εφαρμόζει κατάλληλα αναλυτικά εργαλεία για την περιγραφή και βαθύτερη κατανόηση των αλλαγών στα προγράμματα σπουδών, τις παιδαγωγικές πρακτικές και τις μορφές αξιολόγησης, οι οποίες προωθούνται από υπερεθνικούς και εθνικούς φορείς διαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής στη σημερινή συγκυρία.

Γενικές Ικανότητες:

Αναλυτικές δεξιότητες, ικανότητες για την κριτική επισκόπηση ερευνητικών μελετών, ανάπτυξη επιχειρημάτων, ικανότητα αποτίμησης θεωριών, γνώσεις και δεξιότητες για την εφαρμογή των θεωριών σε νέα πλαίσια και καταστάσεις.

Δομή:

Για τη διδασκαλία του μαθήματος συνδυάζεται η διάλεξη με το σεμινάριο, το οποίο προϋποθέτει τη συστηματική μελέτη του διδακτικού υλικού στο οποίο βασίζεται το μάθημα και επιτρέπει την ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών/-ριών στην εκπαιδευτική διαδικασία, μέσω της παρουσίασης από τους/τις φοιτητές/-ριες επιλεγμένων μελετών και της συζήτησής τους στην τάξη.

Η μαθησιακή διαδικασία υποστηρίζεται μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.

Αξιολόγηση:

Η αξιολόγηση των φοιτητών πραγματοποιείται: (α) Με την αποτίμηση της συμμετοχής των φοιτητών στο μάθημα και της επίδοσής τους, προφορικά και σε γραπτή μορφή, στην επισκόπηση μιας επιστημονικής μελέτης που τους ανατίθεται στη διάρκεια του εξαμήνου (20% του τελικού βαθμού). (β) Με γραπτή δοκιμασία (80% του τελικού βαθμού)

Βιβλιογραφία:

Apple M. (2008), Επίσημη Γνώση, Επίκεντρο Αθήνα.
Bernstein B. (1991), Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός ΄Ελεγχος, Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
Blackledge D. – Hunt B. (1985), Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεταίχμιο, Αθήνα, (Κεφ. 10).
Gewirtz Sh. - Cribb A. (2011), Κατανοώντας την εκπαίδευση. Μια κοινωνιολογική θεώρηση, Μεταίχμιο, Αθήνα, (κεφ. 5).
Κουλαϊδής Β. - Τσατσαρώνη Α. (επιμ.) (2010), Παιδαγωγικές Πρακτικές. ΄Ερευνα και εκπαιδευτική πολιτική, Αθήνα, Μεταίχμιο, Αθήνα, (Κεφ. 1).
Μιχαλακόπουλος Γ. (1997), Το σχολείο και η σχολική τάξη. Κοινωνιολογικές προοπτικές, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, (Μέρος Β: κείμενο 11).
Σολομών Ι. (1997), «Η Ανάλυση των εκπαιδευτικών πρακτικών ως κοινωνιολογικό

αντικείμενο: Θεωρητικές αρχές και προϋποθέσεις», στο: Θ Μυλωνάς (επιμ.), Κοινωνιολογία της Ελληνικής Εκπαίδευσης, Αχαϊκές Εκδόσεις, Πάτρα.
Σολομών Ι. (2000), «Το κλειστό σχολείο έχει πεθάνει; Προαιρετικά προγράμματα εκπαίδευσης και αξιολόγησης», στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.) Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση, Μεταίχμιο, Αθήνα.
Σολομών Ι. (1994), «Εκπαιδευτική δράση και κοινωνική ρύθμιση των υποκειμένων: γνώση, πειθαρχία και το πεδίο του σχολείου», στο: Ι. Σολομών – Γ. Κουζέλης (επιμ.), Πειθαρχία και Γνώση, Τοπικά Α', Ε.ΜΕ.Α., Αθήνα.
Φραγκουδάκη Α. (1985), Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Παπαζήσης, Αθήνα, (σ. 131-148).
Whitty G. (2007), Κοινωνιολογία και Σχολική Γνώση. Θεωρία, ΄Ερευνα και Πολιτική του Αναλυτικού Προγράμματος, Επίκεντρο, Αθήνα.